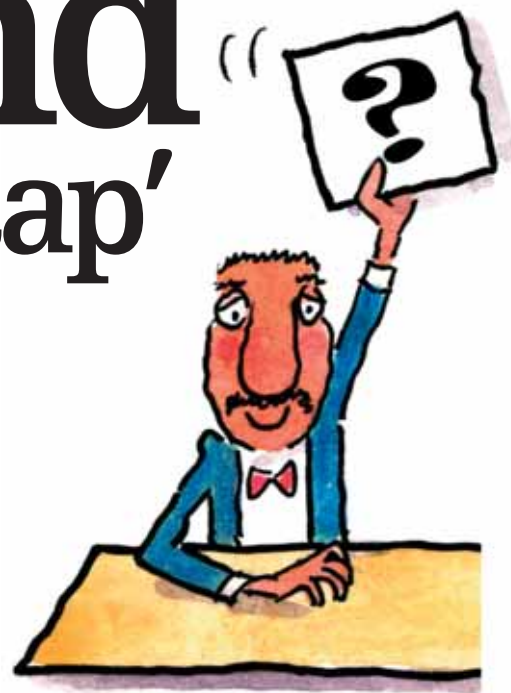

ACCOUNTANT ALS CREDITRATER

'Voor de hand liggende stap'

De accountant als rating-adviseur. Is dat een welkome aanvulling op de bestaande werkzaamheden, versterkt het zijn 'huisartsfunctie' in het mkb, of is het een proefballon die snel zal overdrijven? Een inventarisatie van verschillende visies op een nieuw fenomeen.

TEKST ADRIE BOXMEER | BEELD CORBIS

In september 2009 starten zowel NIVRA-Nyenrode als SRA een opleiding tot *rating advisor* voor accountants (zie rubriek Educatie & Onderzoek, pagina ..).

De opleiding is een reactie op het Basel II-akkoord, dat banken sinds vorig jaar verplicht om van elke klant een beoordeling van hun kredietwaardigheid te maken. Deze rating moet niet alleen worden gemaakt voor grote ondernemingen, maar ook voor bedrijven in het mkb. Het gevolg is dat ondernemers goed beslagen ten ijs bij de bank moeten komen als ze krediet willen hebben. Het leidde tot de vraag of accountants niet alvast een eigen rating van hun klant kunnen maken voordat hij de gang naar de bank maakt.

'LIGT VOOR DE HAND'

Zoals bij elke nieuwe ontwikkeling, zijn er *believers* en *non believers*. Het zal niemand verbazen dat Paul Dinkgreve, voorzitter van SRA, een typische *believer* is. Hij is een van de drijvende krachten achter de opleiding voor creditrater die zijn organisatie vanaf september 2009 start. Aan hem de vraag waarom zijn achterban, de mkb-accountant, eigenlijk

ook rating-analist moet zijn? "Door Basel II merken ook mkb-ondernemers dat ze bij het aanvragen van een krediet met stevige argumenten moeten komen om de bank te overtuigen. Dat kunnen ze vaak niet alleen. Wat ligt er dan meer voor de hand dat degene met wie hij toch al permanent in verbinding

groter worden. Hij levert een product dat is gebaseerd op een bepaalde zekerheid, namelijk zijn oordeel over het toekomstperspectief en de kredietwaardigheid van een onderneming. Maar honderd procent garantie bestaat natuurlijk niet en zeker niet wat betreft toekomstige ontwikkelingen."

Jan Pasmooij (NIVRA): 'De accountant moet gegevens aanleveren op basis waarvan een onafhankelijke onder toezicht staande instantie de rating doet.'

staat over het functioneren van zijn onderneming, zijn accountant, hem hierbij helpt?"

Barbara Majoor, hoogleraar accountancy aan de Nyenrode Business Universiteit, en gespecialiseerd in auditing & assurance, ziet eveneens de voordelen van de accountant als creditrater. "Het ligt voor de hand om iemand die zo dicht bij een ondernemer staat, die door zijn werk al heel veel van een bedrijf weet, als extra dienstverlening ook ratings uit te laten voeren. Maar ik heb ook mijn twijfels. Want het afbreukrisico van een accountant zal

'SCHIJNZEKERHEID'

Accountants moeten dus oppassen dat ze geen schijnzekerheid verkopen, waarschuwt Majoor. "Ik raad iedere accountant die als rating-analist wil optreden vooral aan om bescheiden te zijn over wat je kunt toevoegen op dit terrein. Zorg ervoor dat er niet een grote verwachtingskloof ontstaat tussen de opdrachtgever en jou."

Paul Dinkgreve is niet bang dat accountants in hun rating het gevaar lopen om schijnzekerheid aan hun klanten te leveren. "Wat is nu eigenlijk zekerheid?"

Paul Dinkgreve (SRA): 'Door Basel II merken mkb-ondernemers dat ze met stevige argumenten moeten komen om de bank te overtuigen.'

Zelfs een goedkeurende verklaring geeft uiteindelijk geen volledige garantie, dat is wel bewezen na de kredietcrisis. Zo werd aan Fortis in mei vorig jaar een goedkeurende verklaring verleend. Iedereen weet wat er vanaf september met dat bedrijf is gebeurd. Dus zeker-

heid, wie kan dat al garanderen? Daarbij komt dat in een rating helemaal geen zekerheid wordt gegeven. Het gaat hooguit om een verwachting, gebaseerd op de input van allerlei kerngegevens van een onderneming. Niet meer en niet minder."

NIVRA positief over accountant als rating-analist

Jan Pasmooij, manager ICT Knowledge Center van het NIVRA, juicht een rol van de accountant als adviseur over ratings toe. "Het betekent overigens niet dat hij zelf ratings moet uitvoeren. Dat is zijn taak niet. Hij moet gegevens aanleveren op basis waarvan een onafhankelijke onder toezicht staande instantie de rating doet."

Volgens Pasmooij, die ook voorzitter is van XBRL Nederland, vergroot XBRL de mogelijkheden voor de accountant om als creditrater op te treden. "De aanlevering van gegevens aan de bank en de fiscus gebeurt steeds meer gestandaardiseerd en digitaal, tegen steeds lagere kosten. De tijd die de accountant overhoudt, kan hij gebruiken om zijn klant zo goed mogelijk te adviseren. Rating past in deze ontwikkeling."

Volgens Pasmooij kan de opkomst van de accountant als rater leiden tot een verandering van de machtsverhoudingen op de kredietmarkt. "Ik heb het dan wel over een situatie na de huidige crisis. Ik kan me voorstellen dat een ondernemer met een rating-rapport van zijn accountant in de hand bij verschillende banken kijkt onder welke voorwaarden ze hem een krediet willen verlenen. Vergelijk het met het *shoppen* dat iemand doet om de gunstigste hypotheek te krijgen. Op dit moment kan dat wat betreft de kredietverlening nog niet in Nederland, omdat er maar een paar banken op dat gebied actief zijn. Maar wellicht komen er meer aanbieders, bijvoorbeeld uit het buitenland. Nu is iedereen na Icsave natuurlijk beducht voor buitenlandse banken. Maar dan zeg ik: het is toch heel anders of je je spaargeld toevertrouwt aan een bank, of dat je er geld leent. In het laatste geval ligt het risico niet bij jou, maar bij de bank."

KENNIS EN KUNDE

Maar zelfs het uitspreken van een verwachting is voor een accountant eigenlijk al een stap te ver, vindt Marcel Pheijffer. Van de oud-directeur van NIVRA-Nyenrode is bekend dat hij twijfels heeft over de accountant als rating-analist. Echter, hij laat weten het niet zo chique te vinden om op dit moment zijn mening te geven over een opleiding die onder leiding van zijn opvolger bij NIVRA-Nyenrode binnenkort van start gaat. Wel verwijst hij naar zijn eerdere weblog over het onderwerp op Accountant.nl (7 april 2008). Een citaat: "Accountantskantoren ontberen mijns inziens de kennis en kunde die voor deze nieuwe tak van sport benodigd is. Ik heb het dan vooral over het vermogen om in de toekomst te kijken. De accountant is gewend (en opgeleid) om terug te kijken. Het omgaan met en beoordelen van prospectieve informatie is aan menig accountant niet besteed. De accountant als creditrater is een proefballon die snel zal overdrijven zodra het eerste accountantskantoor in het kader van de kredietcrisis wordt aangesproken."

Jaap Koelewijn: 'Niet iedere accountant moet een creditrater zijn, maar het is handig als hij snapt waar het om gaat.'

WAARDEVOLLE AANVULLING

Jaap Koelewijn, zelfstandig adviseur op het gebied van compliance en governance en deeltijdhoogleraar corporate finance aan Nyenrode ziet wel het nut van ratings. Niet geheel verwonderlijk, want hij is toezichthouder van de stichting NORA die onderwijsinstellingen die de opleiding tot rating-analist willen aanbieden accrediteert en ook de examens verzorgt. Toch wil Koelewijn zichzelf niet betitelen als een *hard core believer* in ratings. "Ratings kunnen nut hebben. Dat is gebleken ten tijde van het Ahold-schandaal. De grote rating agencies hadden op basis van de afname van kasstromen al in de gaten dat er iets niet goed was bij het concern, terwijl op het Ahold-hoofdkantoor nog bij hoog en bij laag werd beweerd dat de onderneming perfect draaide." Volgens Koelewijn kunnen ratings een waardevolle aanvulling zijn op de huidige

werkzaamheden van accountants. Maar hij relateert zijn uitspraak direct. "Je hoort mij niet zeggen dat iedere accountant een creditrater moet zijn. Ik vind wel, omdat ratings voor banken steeds belangrijker worden, dat het handig is als een accountant snapt waar het om gaat. Ook ik begrijp heel goed dat iets zeggen over de toekomst altijd riskant is. Als het

Barbara Majoor (Nyenrode Business Univesiteit): 'Zorg dat er niet een grote verwachtingskloof ontstaat met de opdrachtgever.'

goed is, baseer je je op historische gegevens over een onderneming. Dat kun je allemaal in een rating-model stoppen. Maar wat zegt dat nu uiteindelijk? Als je op basis van deze methodiek vorig jaar in het voorjaar een rating van een bedrijf had gemaakt, zou die dan na de kredietcrisis nog juist zijn geweest?"

SECOND OPINION

Koelewijn wil hiermee zeggen dat elk theoretisch model een bepaalde waarde heeft, maar dat een gezonde dosis

argwaan ook geen kwaad kan. "Ik zou als rating-analist om de zoveel tijd steekproefsgewijs een second opinion laten uitvoeren. Waarbij we overigens wel moeten oppassen dat er niet een geheel nieuwe bedrijfstak ontstaat van raters en controleurs van raters. Want dan tuigen we het veel te zwaar op."

Tot slot heeft Koelewijn voor iedere accountant die zich op het pad van de rating wil begeven nog een welgemeende tip. "Vaar niet blindelings op de cijfers. Gebruik ook je boerenver-

stand. Ik leg mijn studenten altijd een casus voor van een onderneming die gedurende zes jaar jaarlijks met vijftien procent groeit. In het begin gaan die studenten serieus met de opgave aan de slag totdat ze er achter komen dat een jaarlijks groei van vijftien procent helemaal niet kan, zonder dat die onderneming door de enorme expansie als een kaartenhuis in elkaar dondert." □

Zie ook pagina 62.

ADVERTENTIE

Je zet de cijfers op de juiste plek. Maar zit je zelf wel goed?

Ga voor alle voordelen van een carrière bij BDO naar www.werkenbijbdo.nl

BDO

Voor vrij ondernemen

Accountants & Adviseurs